

РЕЦЕНЗІЯ НА Словник дієслівного керування / Л. Колібаба, В. Фурса. — К. : Либідь, 2016. — 656 с.

М.О. Вінтонів, О.С. Шатілова

Питання типології синтаксичних зв'язків, системи синтаксичних одиниць, їхньої ієрархії належить до визначальних понять синтаксису. З-поміж прислівних синтаксичних зв'язків саме керування як один із його різновидів і сьогодні неоднозначно трактовують у лінгвістиці. Складним постає питання вибору нормативної форми залежного від дієслова іменника.

Показовим для сучасної науки, зокрема мовознавства, є прагнення аналізу й систематизації максимальної кількості явищ і розкриття нових аспектів уже порушених питань. Притаманні ці процеси лінгвістиці, у тому числі й лексикографії. Сьогодні в сучасному суспільстві назріла гостра проблема вибору нормативної форми іменника чи займенника, пов'язаних із дієсловом зв'язком керування. На жаль, мовна компетенція сучасних українців не завжди дає їм змогу правильно вживати відповідні словоформи. Тому поява «Словника дієслівного керування» є, безперечно, своєчасною і надзвичайно актуальною.

Рецензована праця є своєрідним підсумком тривалої наукової розвідки в галузі сполучуваності слів Лариси Миколаївни Колібаби і Валентини Миколаївни Фурси. Словник має на меті не лише систематизувати типові нормативні відмінкові форми слів, залежних від дієслів, а й повернути до щоденного життя штучно вилучені й забуті за радянської доби питомі українські конструкції.

Структурно словник складається з передмови, коментарів щодо того, як читати словникову статтю, списку скорочень, українського алфавіту, словникових статей, списку джерел ілюстративного матеріалу та покажчика дієслів.

У «Передмові» окреслено коло потенційних користувачів словника, вміщено відомості щодо його побудови, надано вичерпну інформацію про структуру словникових статей видання. Наведений список використаної літератури, який налічує 74 позиції, засвідчує глибоку обізнаність авторів із порушеною проблемою (с. 3–12).

Розділ «Як читати словникову статтю» наочно демонструє на конкретних прикладах використання символів, позначок, скорочень і пояснює логіку розташування складових кожної словникової статті (с. 13).

В основній частині видання «Словникові статті» (с. 15–585) систематизовано нормативні вияви керування найуживаніших дієслів української мови, репрезентовано їхні характеристики. Для кожного елемента словника визначено граматичну категорію виду, тлумачення лексичного значення (чи лексичних значень), запитання до керованого слова, відмінкові та прийменниково-відмінкові форми залежних слів, найуживаніші керовані лексеми й різноманітний ілюстративний матеріал. Особливо цінним є прагнення авторів відродити питомі українські словосполучення, що відбивають народнорозмовне походження української літературної мови.

Не викликає запитань і послідовність розташування відмінкових і прийменниково-відмінкових форм керованих слів із запитаннями, адже основним критерієм обрано активність уживання їх у сучасному мовленні.

Заслугує на схвалення багатство ілюстративних джерел. Речення-ілюстрації дібрані не лише з художніх творів відомих авторів, а й з наукових, офіційно-ділових текстів і публіцистичних періодичних видань, сайтів, порталів, що відбиває сучасне мовлення українців.

Рецензоване видання стане в пригоді науковцям, викладачам, журналістам, особливо корисним воно буде для іноземних громадян, які опановують українську мову. Опрацювавши матеріал «Словника дієслівного керування», читач, безумовно, значно поповнить свій активний запас новими висловами й підвищить культуру власного мовлення.

Загалом рецензоване видання характеризується творчим підходом до відбору та впорядкування матеріалу, високим рівнем наукового опрацювання мовних фактів і заслугоує на високу оцінку як надзвичайно актуальна й цінна лексикографічна праця.